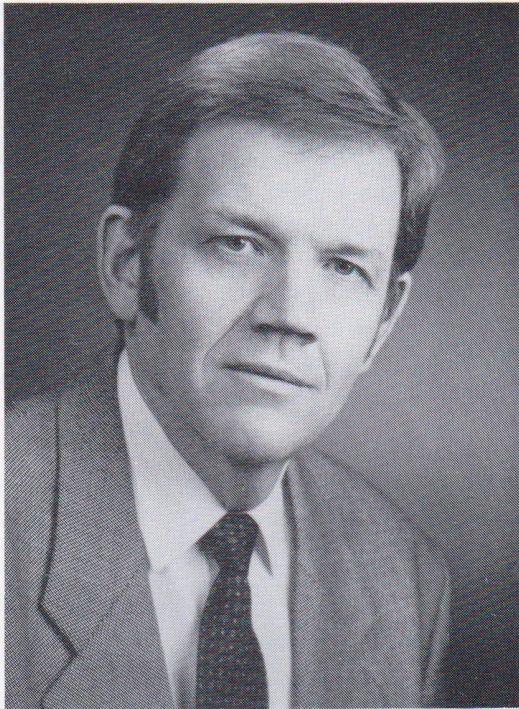

Rehtorin katsaus

Ulkoiset toimintaedellytykset

Valtiontalouden yhä suuremmiksi käyvät vaikeudet ulottivat kertomusvuonna voimakkaan vaikutuksensa myös korkeakoululaitokseen. Vuoden 1996 loppuun asti voimassa olevaksi säädetty korkeakoululaitoksen kehittämislaki kumottiin määräraahapöytäkirjan osalta vuodeksi 1993 – tätä kirjoitettaessa tiedämme jo, että samoin on tapahtunut ainakin vuosille 1994 ja 1995. Säästötoimenpiteiden seurauksena Vaasan yliopiston toimintamenobudjetin loppusumma aleni kertomusvuonna lähes 10 prosentilla edellisvuodesta.

Tapahtunut määrärahojen aleneminen on merkittävä, kun otetaan huomioon, että yliopiston toiminnan tasoa ei kuitenkaan alennettu. Päinvastoin, kertomusvuonna ja sitä edeltävinä vuosina toteutetut sisäeron lisäykset merkitsevät yliopiston kokonaisopiskelijamäärän kasvua vielä usean vuoden ajan. Lisäksi yliopiston on käytössään olevilla määrärahoilla vastattava yhä uusista toiminnoista, mm. nopeasti laajenevaan kansainväliseen toimintaan on irrotettava vuosi vuodelta enemmän varoja.

Alempaan määrärahatasoon sopeuduttiin usein eri keinoin. Kalusto- ja laiteinvestointeja sekä kulutusmenoja supistettiin neljänneksellä. Palkkojen hallitsemista osuudesta johtuen myös yliopiston koko palkkasummaa oli supistettava. Virat julistettiin täyttö-

kieltoon ja avoimia virkoja jätettiin hoidattamatta missä se suinkin oli mahdollista. Useita rationalisointitoimenpiteitä suoritettiin. Yliopisto joutui toteuttamaan myös historiansa ensimmäisen, runsaan viikon mittaisen henkilökunnan lomautuksen.

Sisäistä uudistumista ja kehitystä

Tiukoista määrärahapuitteista huolimatta – osin myös niiden johdosta – yliopistossa jatkui sisäinen uudistumis- ja kehitysprosessi. Kertomusvuonna yliopisto siirtyi, ensimmäisessä ryhmässä kahden kokeilukorkeakoulun jälkeen, tulosoikeuteen ja -johtamiseen toimintojensa kehittämiseksi. Tämän menettelyn tärkein työkalu, toimintamenobudjetointi, toi taloudellisen päätöksenteon lähemmäksi itse toimintaa. Toimintamenobudjetoinnin hyödyn terävin kärki kuitenkin menetettiin, koska aidosti vapaata rahaa oli edellisvuotta huomattavasti vähemmän. Yliopisto piti kuitenkin tärkeänä, että etukäteen kiinnittämätöntä määrärahaa varattiin tuloksiksi tuloksellisuustai hankekohtaisin perustein jaettavaksi vähintään se määrä, jonka yliopisto oli saanut omaan budjettiin vastaavien perustein.

Tiedekuntien toiminta tehostui, kun niiden käyttöön perustettiin tiedekuntasihteerien virat. Virkojen perustaminen tapahtui yliopiston sisäisin virkajärjestelyin ja vakanssien siirroin. Vastaavia toimenpiteitä toteutettiin myös opetushenkilöstön piirissä.

Yliopisto on jo usean vuoden ajan tietoisesti panostanut opiskelija-, opetus- ja henkilöstötietojärjestelmänsä kehittämiseen. Kertomusvuonna ko. järjestelmät olivat ensimmäistä kertaa täysimittaisessa tuotantokäytössä. Tietojärjestelmien olemassaolo oli välttämätön edellytys toimintamenobudjetointiin siirtymiselle.

Tuloksellinen vuosi

Perustutkintojen määrässä oli kahden huippuvuoden 1990 ja 1991 jälkeen tapahtunut notkahdus vuonna 1992. Kertomusvuonna tutkintojen lukumäärä kääntyi jälleen nousuun niin, että 246 perustutkinnolla yliopisto oli tulostavoitteeksi asetetun 260 tutkinnon tuntumassa. Yliopiston ja opetusministeriön tuloneuvotteluissa sopima tutkintotavoite on kuitenkin varsin kova, valtakunnallisessa tuloksellisuusvertailussa (perustutkinnot per opettaja, keskimääräiset valmistumisajat, valmistusosuudet, tutkintojen hinnat) yliopisto sijoittuu korkeakoulujemme aivan kärkipäähän. Perustutkintojärjestelmän hyvä toimivuus yliopiston kaikilla koulutusaloilla onkin Vaasan yliopiston tärkein vahvuustekijä.

Jatkotutkintojen osalta vuosi 1993 oli todellinen läpimurtovuosi. Tavoitteeksi asetetut 4 tohtorin tutkintoa ja 6-8 lisensiaatin tutkintoa ylitettiin selvästi. Jatkotutkintoja suoritettiin v. 1993 yhteensä 20, joista 6 oli tohtorin tutkintoja. Määrän kohottamisen sijasta katseet onkin nyt kohdistettava jatkotutkintojen laadun varmistamiseen. Mm. ulkomailla tapahtuvan opiskelun sisällyttämisestä jatko-opinto-ohjelmaan pitäisi tulla Vaasan yliopistossakin "maan tapa".

Aikuiskoulutuksessa yliopiston aseman vahvistuminen jatkui. Ammatillisessa täydennyskoulutuksessa keskityttiin yhä selkeämmin pitkäkestoisin erityisohjelmiin, "merkkituotteisiin", toisaalta yliopisto pystyi myös nopeasti reagoimaan yhteiskunnan asettamiin koulutuspoliittisiin haasteisiin. Avoin korkeakoulu nousi merkittäväksi vaihtoehdoksi yliopisto-opintojen suorittamiseksi yliopistoon varsinaisesti kuulumatta silloin, kun tavoitteena on loppututkinnon sijasta tiettyjen osakokonaisuuksien suorittaminen. Samalla avoin korkeakoulu tarjoaa kuitenkin myös väylän tutkinto-opiskeluun.

Yliopiston tutkimustoiminnan kehityksellä on selvä yhteys tutkijankoulutuksen kehitykseen, ne ovat edistyneet käsi kädessä. Kertomusvuoden tuloksia tutkimuksen alueella voidaan pitää vähintäänkin tyydyttävinä. Tutkimusten ambitio- ja laatutaso ovat kohonneet: tutkimuksia julkaistaan yhä useammin kansainvälisillä foorumeilla, ne ovat tulosta kansainvälisistä yhteisprojekteista ja ovat alkaneet johtaa myös kansainvälisiin tutkijavierailuihin, sekä Vaasan yliopistoon päin että yliopistosta ulkomaille. Kansainvälisten tutkimusyhteyksien kehittämisessä ja ulkopuolisen tutkimusrahoituksen osuuden nostamisessa yliopistolla on kuitenkin vielä haasteellinen tehtävä edessään.

Osallistuminen oman alueen kehittämiseen

Korkeakoulun muuttuminen yliopistoksi on lisännyt selvästi alueen yritysten ja yhteisöjen kiinnostusta yliopistoamme kohtaan. Yliopisto koetaan halutuksi ja luotettavaksi yhteistyösopuoleksi. Vaasan varuskunnan säilyttämisedellytyksiä käsitellyt tutkimus, yrittäjyyskasvatukseen ja -koulutukseen liittyvä kehitysprojekti sekä Länsi-Suomen alueen osaamiskeskushanke ovat konkreettisia esimerkkejä sellaisista kertomusvuoden projekteista, joissa alueen talous- ja yhteiskuntaelämä ovat nähneet välttämättömäksi yliopiston vahvan mukanaolon.

Rakentamisen vuosi

Tiukat ulkoiset talouspuitteet antoivat onneksi rakentamisasioissa myöten. Yliopiston uudisrakentaminen

eteni kertomusvuonna suunnitellulla tavalla. Uudisrakennuksen ja samalla koko uuden yliopistoalueen peruskivi muurattiin pääministeri Esko Ahon läsnäollessa toukokuun 7. päivänä 1993. Uudisrakennuksen harjannostajaisissa 22.10.1993 vieraili puolestaan opetusministeri Riitta Uosukainen. Vuoden 1994 syksystä yliopiston toiminta keskittyy vahvasti uudelle kampusalueelle. Yliopisto näkyy uudella tavalla Vaasan katukuvassa. Uskon, että se näkyy vastaavasti entistä vireämpänä osallistujana ja vaikuttajana Vaasan ja ympärillä olevan alueen yhteiskunta-, talous- ja kulttuurielämässä.

Ilkka Virtanen

Uuden yliopistoalueen peruskiven ensimmäisenä muurarina oli pääministeri Esko Aho.

Näkymää rakennustyömaalta.

